

EUROPESE KAMER STRAFRECHT

NIEUWSBRIEF

januari 2015

Deze Nieuwsbrief is een uitgave van de Europese Kamer Strafrecht van de rechtbank Amsterdam. In de Nieuwsbrief vindt u een maandelijks selectie van de belangrijkste ontwikkelingen, jurisprudentie, annotaties, artikelen en andere publicaties op het gebied van Europees Strafrecht. Klik op de hyperlinks om naar de documenten te gaan. Neem voor vragen of opmerkingen contact op met de EKS via europesekamerstrafrecht@rechtspraak.nl.¹

Heeft u deze Nieuwsbrief doorgestuurd gekregen en wilt u hem rechtstreeks van de EKS ontvangen: [klik hier](#).

In deze Nieuwsbrief komen de volgende onderwerpen aan bod:

- [Artikel 5 en 7 EVRM, het recht op vrijheid en het legaliteitsbeginsel](#)
- [Artikel 6 EVRM en de onschuldpresumptie](#)
- [Artikel 6 EVRM en het recht getuigen te ondervragen](#)
- [Het ne bis in idem-beginsel](#)
- [De uitleveringsprocedure inzake Sabir K.](#)
- [Korte Signaleringen](#)

ARTIKEL 5 EN 7 EVRM, HET RECHT OP VRIJHEID EN HET LEGALITEITSBEGINSEL

Rechtbank Gelderland 21 januari 2015, ECLI:NL:RBGEL:2015:287

[Uitspraak](#)

Trefwoorden: artikel 5 EVRM, artikel 7 EVRM, artikel 15a Sr, voorwaardelijke invrijheidstelling, door OM opgelegde klinische opname

De verdachte is op 22 juni 2012 veroordeeld tot een gevangenisstraf van vijf jaar en wordt op 10 oktober 2014 voorwaardelijk in vrijheid gesteld. Bij de beslissing tot voorwaardelijke invrijheidstelling (hierna: VI), heeft het OM de voorwaarde verbonden dat de veroordeelde zich klinisch laat behandelen in een zorginstelling. Dit geschiedt op grond van artikel 15a derde lid, sub 6 jo. lid 5 Sr. Omdat de veroordeelde zich niet aan deze voorwaarde heeft gehouden, vordert het OM herroeping van de VI. De verdediging voert als verweer dat deze voorwaarde strijdig is met artikel 5 EVRM. Een afgedwongen opname is te beschouwen als een vrijheidsbenemende maatregel, die valt binnen het bereik van artikel 5 EVRM. Vrijheidsbeneming kan uitsluitend door een bevoegde, onafhankelijke rechter worden bevolen, zodat het OM niet de bevoegdheid kan hebben om over dergelijke vrijheidsbeneming te beslissen, aldus de verdediging. De rechtbank acht artikel 5 EVRM van toepassing. De verplichte opname in de kliniek heeft te gelden als vrijheidsontneming, omdat de veroordeelde daardoor de controle over zijn bewegingsvrijheid voor een belangrijk deel heeft verloren. De rechtbank baseert zich daarbij onder meer op de EHRM-zaken [Droogenbroeck/België](#) en [HL/Verenigd Koninkrijk](#). De rechtbank beantwoordt twee rechtsvragen: (1) is het toekennen van de bevoegdheid tot het opleggen van een vrijheidsbenemende voorwaarde bij de VI door het OM in overeenstemming met artikel 5 EVRM en is bij de beslissing tot VI in strijd met artikel 7 EVRM een zwaardere straf opgelegd dan ten tijde van het plegen van het feit en de berechting daarvan voorzienbaar was? Het antwoord op de eerste vraag is bevestigend, het antwoord op de tweede ontkennend. Uit de rechtspraak van het EHRM – onder meer [M/Duitsland](#) – en de Hoge Raad – [ECLI:NL:HR:2013:BZ7016](#) – leidt de rechtbank af dat uitgangspunt de door de rechter oorspronkelijk opgelegde straf is en dat aan de verdragspartijen bij de wijze van tenuitvoerlegging van die straf een grote mate van vrijheid toekomt. Binnen de marges van de oorspronkelijke strafoplegging kan ook een bestuurlijke autoriteit – die niet een gerecht in de zin van artikel 5 EVRM is – de tenuitvoerlegging van de straf effectief verlengen. Deze rechtspraak leidt tot de conclusie dat bij de VI-regeling geen sprake is van tenuitvoerlegging van een niet door de daartoe bevoegde strafrechter opgelegde vrijheidsstraf – de oorspronkelijke straf is immers opgelegd door een rechter –, dat deze uitspraak geldt als titel voor de voortgezette vrijheidsbeneming (klinische opname) in het kader van VI, dat de Staat (het OM) nadere invulling kan geven aan de tenuitvoerlegging en dat de voorwaarde van klinische opname niet een nieuwe strafoplegging is in de zin van de rechtspraak over artikel 5 en 7 EVRM, maar een nadere invulling van de oorspronkelijke veroordeling. Artikel 15a Sr is niet in strijd met artikel 5 EVRM en de voorwaarde van klinische opname is niet onrechtmatig.

januari 2015

¹ Eerdere afleveringen van de nieuwsbrief kunt u raadplegen op:

<http://applicaties.rechtspraak.minjus.nl/wiki/Paginas/Europees%20strafrecht.aspx>.

ARTIKEL 6 EVRM EN DE ONSCHULDPRESUMPTIE

EHRM 18 december 2014, nr. 27473/11 (N.A. t. Noorwegen)

[Uitspraak](#)

Trefwoorden: onschuldpresumptie, artikel 6 lid 2 EVRM, Engel-criteria

Het Hof gaat in deze zaak in op de onschuldpresumptie van artikel 6 lid 2 EVRM. De verzoekster is vrijgesproken van het strafrechtelijke delict: mishandeling van haar kinderen. Niettemin veroordeelt de Noorse rechter in ditzelfde proces de verzoekster tot een bedrag van 53.500 euro (omgerekend) aan schadevergoeding. Bij de berekening van de schadevergoeding betreft het Noorse hof de eerdere verdenkingen van de mishandelingen, maar juist hiervan is de verzoekster vrijgesproken. Dit leidt tot schending van de onschuldpresumptie, aldus klaagster. Het Hof onderzoekt ter beoordeling van de klacht ten eerste of de veroordeling tot schadevergoeding aangemerkt dient te worden als een 'criminal charge'. Dit is niet het geval. Het Hof steunt hierbij op de Engel-criteria. Het Hof onderzoekt vervolgens of er andere gronden bestaan, waardoor artikel 6 lid 2 EVRM geschonden zou kunnen zijn. Met name speelt de vraag of de veroordeling tot schadevergoeding niet zodanig verwant is met de strafrechtelijke thematiek, dat er alsnog sprake is van schending van de onschuldpresumptie? Het Hof beantwoordt deze vraag ontkennend. Het Hof kent veel waarde toe aan de gekozen terminologie en motivering van het Noorse gerecht met betrekking tot de civiele schadevergoeding. Bij de motivering van de veroordeling tot schadevergoeding heeft de Noorse rechter bewust vermeden om de veroordeling binnen de strafrechtelijke sfeer te brengen, en is het Noorse gerecht niet buiten de bandbreedte van het civiele forum getreden. Niets in de overwegingen van de Noorse rechter zou kunnen worden beschouwd als de vaststelling van een strafrechtelijk verwijt aan klaagster. De gekozen motivering leidt er in samenhang met de aard en context van het proces toe dat een verwantschap tussen de compensatiemaatregel en de strafrechtelijke vrijspraak ontbreekt. Er is geen schending van de onschuldpresumptie.

januari 2015

ARTIKEL 6 EVRM EN HET RECHT GETUIGEN TE ONDERVRAGEN

EHRM 16 december 2014, nr. 4184/10 (Horncastle and others t. Verenigd Koninkrijk)

[Uitspraak](#)

Trefwoorden: artikel 6 EVRM

De klagers in deze zaak klagen over het feit dat zij zijn veroordeeld mede op basis van schriftelijke verklaringen van slachtoffers. Dit zou volgens hen in strijd zijn met artikel 6 leden 1 en 3 EVRM. Een strafrechtelijke veroordeling die uitsluitend of in doorslaggevende mate is gebaseerd op deze getuigenverklaringen, zonder dat de verdediging het ondervragingsrecht heeft kunnen uitoefenen, levert zo een schending op, aldus de klagers. In de eerste zaak was er sprake van een door de politie gerelateerde verklaring van een slachtoffer, waarin het slachtoffer de daders identificeert. Voordat het proces begint overlijdt het slachtoffer aan een niet-gerelateerde ziekte. De verklaring is tijdens het proces gebruikt als bewijs tegen de klagers Horncastle en Blackmore. De tweede zaak betreft de klagers Marquis and Graham, die een vrouw gekidnapten zouden hebben. Aanvankelijk legde het slachtoffer er schriftelijke verklaringen af bij de politie, maar uit angst voor represailles zag het slachtoffer ervan af om te verklaren ter terechtzitting. Het Hof past de regels uit het arrest [Al-Khawaja en Tahery](#) toe. Zelfs als de verklaring van het overleden slachtoffer in de zaak van Horncastle en Blackmore beslissend was, zijn er voldoende compenserende maatregelen genomen (o.m.: de rechter heeft de toelating van de verklaring tot het bewijs gedetailleerd gemotiveerd; de rechter heeft gedetailleerde instructies aan de jury gegeven over de bruikbaarheid van de verklaring; de verdediging heeft de betrouwbaarheid van de verklaring kunnen aanvechten). In de zaak van Marquis en Graham was er een goede reden voor het slachtoffer om niet ter zitting te verklaren en was de veroordeling mede gebaseerd op sterk belastend ander bewijsmateriaal. De verklaring van het slachtoffer was dus niet van zodanig belang, dat zij de uitkomst van de zaak tegen de klagers bepaalde. Het Hof hoeft dan ook niet meer te onderzoeken of voldoende compenserende factoren aanwezig waren. De slotsom luidt derhalve, dat in beide gevallen geen sprake is van schending van artikel 6 leden 1 en 3 EVRM.

januari 2015

Hoge Raad (strafkamer) 16 december 2014, ECLI:NL:HR:2014:3634

[Uitspraak](#)

Trefwoorden: artikel 6 EVRM, getuigenbewijs, ambtsedig proces-verbaal, steunbewijs

Het gerechtshof heeft de verdachte veroordeeld wegens poging tot afpersing. De raadvrouw heeft aangevoerd dat de verklaring van de getuige, die is neergelegd in een ambtsedig proces-verbaal, niet mag worden gebruikt vanwege strijd met artikel 6 EVRM. De verdediging heeft namelijk niet de gelegenheid gehad om de getuige te ondervragen. Het hof verwierpt dit verweer, omdat het bewijs niet in beslissende mate steunt op deze verklaring. Het hof overweegt hieromtrent dat de verklaring van de verdachte, die kennelijk leugenachtig heeft verklaard met de bedoeling de waarheid te bemantelen, mede tot het bewijs strekt. Tot het bewijs strekken voorts de historische gegevens van het mobiele telefoontoestel en de SIM-kaart van de verdachte, waaruit blijkt dat hij zich rond het tijdstip van de tenlastegelegde poging in de omgeving van de plaats van het delict bevond. De verdachte stelt cassatie in. . Onder verwijzing naar [ECLI:NL:HR:2013:BZ1439](#) overweegt de Hoge Raad dat het gebruik voor het bewijs van een ambtsedig proces-verbaal met een niet ter zitting afgelegde belastende getuigenverklaring niet zonder meer ongeoorloofd is en dat van ongeoorloofdheid geen sprake is, indien de verdachte niet de gelegenheid heeft gehad om een dergelijke verklaring op haar betrouwbaarheid te toetsen, maar die verklaring in belangrijke mate steun vindt in andere bewijsmiddelen. Reeds voldoende is als de betrokkenheid van de verdachte bij het hem tenlastegelegde feit wordt bevestigd door ander bewijsmateriaal. Dit steunbewijs zal dan betrekking moeten hebben op die onderdelen van de verklaring die de verdachte

betwist. Volgens de Hoge Raad heeft het gerechtshof een en ander in acht genomen. Het oordeel van het gerechtshof dat de betrokkenheid van verdachte bij het tenlastegelegde in beslissende mate steun vindt in andere bewijsmiddelen (leugenachtige verklaring; aanwezigheid verdachte in omgeving plaats delict rond het tijdstip van het tenlastegelegde) is niet onbegrijpelijk. Het middel faalt.

De advocaat-generaal Machiels heeft echter een andere mening. Uit de omstandigheden dat de verdachte rond het tijdstip van het feit aanwezig was in de omgeving van de plaats delict en hij kennelijk reden had hierover een als onwaar beoordeelde verklaring af te leggen, kan niet worden afgeleid dat de verdachte degene is geweest die met een vuurwapen in de hand bij het slachtoffer in de auto is gestapt. Het middel stelt, volgens de advocaat-generaal terecht, dat de aanwezigheid van de verdachte in de omgeving van de plaats delict pas een strafrechtelijk relevante invulling krijgt door de verklaring van de getuige. Deze verklaring is daarmee niet een overbodige bewijsgrond, maar juist een doorslaggevende factor. Het middel is dan ook volgens de advocaat-generaal terecht voorgesteld.

januari 2015

HET NE BIS IN IDEM-BEGINSEL

Rechtbank Gelderland 12 december 2014, ECLI:NL:RBGEL:2014:8033²

[Uitspraak](#)

Trefwoorden: artikel 68 Sr, ne bis in idem-beginsel, Nilsson/Zweden, Lucky Dev/Zweden

Aan de verdachte in deze zaak was, wegens rijden onder invloed (artikel 8 WVV 1994), onherroepelijk een bestuurlijke sanctie opgelegd: een alcoholslot op zijn voertuig. Vervolgens wordt de verdachte geconfronteerd met een strafrechtelijke vervolging wegens hetzelfde feit, waarbij de officier van justitie een voorwaardelijke rij-ontzegging en een onvoorwaardelijke boete vordert. De vraag is of deze gang van zaken een schending van het in art. 68 Sr neergelegde ne bis in idem-beginsel oplevert? De politierechter beschouwt de bestuurlijke maatregel, het opleggen van het alcoholslot, als een criminal charge als bedoeld in artikel 6 EVRM. Hij baseert zich daarbij op de EHRM-uitspraak: [Nilsson/Zweden](#). In deze Zweedse zaak volgde een administratieve schorsing van het rijbewijs op een onherroepelijke strafrechtelijke taakstraf. Beide sancties waren geënt op hetzelfde materiele feitencomplex, te weten rijden onder invloed. De politierechter acht de gevolgen van de bestuurlijke maatregel, het alcoholslot, zo verreikend dat deze, ook los van de strafrechtelijke context, moet worden aangemerkt als een 'criminal sanction'. In [Nilsson/Zweden](#) is vervolgens uitgemaakt dat de bestuursrechtelijke maatregel die volgde op de strafrechtelijke taakstraf, niet een schending van het ne bis in idem-beginsel opleverde. Tussen beide sancties was een voldoende nauw verband 'in substance and in time'. De administratieve maatregel was uitdrukkelijk genomen op basis van de eerdere strafrechtelijke veroordeling, die voldoende grondslag daarvoor bood. Daarmee was de bestuursrechtelijke sanctie een rechtstreeks en voorzienbaar gevolg. In de Nederlandse zaak staat de bestuursrechtelijke procedure los van de strafprocedure. De huidige wet voorziet op geen enkele wijze in een adequate afstemming tussen beide procedures. In de EHRM-zaak [Lucky Dev/Zweden](#) is nog eens bevestigd dat de nauwe samenhang 'in substance and in time' het onderscheidend criterium blijft bij bepaling of het ne bis in idem-beginsel geschonden is of niet. De politierechter concludeert naar aanleiding van het voorgaande dat de strafvervolging in strijd is met het ne bis in idem-beginsel. Omdat het CBR geen rechterlijke instantie is, kan artikel 68 Sr niet rechtstreeks van toepassing zijn. De tweede vervolging levert daarom strijd op met de beginselen van een goede procesorde, zodat het Openbaar Ministerie niet-ontvankelijk wordt verklaard.

januari 2015

DE UITLEVERINGSPROCEDURE INZAKE SABIR K.

Rechtbank Den Haag 20 januari 2015, ECLI:NL:RBDHA:2015:471 (Sabir K. t. Staat der Nederlanden) [Uitspraak](#)

Trefwoorden: uitlevering, Verenigde Staten, onderzoeksplicht, voorzieningenrechter

De zaak betreft een uitleveringsverzoek van de Verenigde Staten aan Nederland. In eerder gevoerde gerechtelijke procedures heeft de civiele rechter de uitlevering aan de Verenigde Staten verboden.³ De Nederlandse Staat voldeed destijds niet aan een onderzoeksplicht. De onderzoeksplicht had betrekking op het bestaan van mogelijke betrokkenheid van de VS bij de foltering van de opgeëiste persoon (Sabir K.) in Pakistan. De Nederlandse Staat zou onrechtmatig handelen door Sabir K. uit te leveren aan de VS, zolang er onzekerheid bestond over de betrokkenheid van de VS bij de foltering. Op 15 oktober 2014 hebben de Amerikaanse autoriteiten een brief gestuurd gericht aan de Nederlandse Staat. In deze brief beperken de VS hun verklaring tot de rol die 'officials van the United States law enforcement authorities' hebben gehad voorafgaand aan en tijdens de arrestatie en de detentie van Sabir K., en tot de wetenschap die de VS hadden van de vermeende foltering van Sabir K. tijdens zijn detentie in Pakistan. De Minister van Veiligheid en Justitie (MvVeJ) heeft vervolgens op 14 november 2014 beslist dat, gelet op de informatie uit de brief, het eerdere beletsel (de onderzoeksplicht) tegen uitlevering is weggenomen en de uitlevering kan worden toegestaan. De voorzieningenrechter verwierpt het bezwaar van Sabir K. dat de nieuwe beschikking van de MvVeJ in strijd is met het rechtszekerheidsbeginsel, onder meer omdat uit een eerder verbod van uitlevering nog niet dat de MvVeJ bij gewijzigde

² Op 20 januari 2015 heeft advocaat-generaal Harteveld drie conclusies genomen m.b.t. het opleggen van een alcoholslotprogramma. Deze bestuursrechtelijke maatregel blokkeert een latere strafvervolging ter zake van hetzelfde feit. Daaraan staat het beginsel van ne bis in idem in de weg, aldus de conclusie van advocaat-generaal Harteveld. De drie conclusies staan onder onze korte signaleringen vermeld in deze nieuwsbrief.

³ Zie HR 11 juli 2014, ECLI:NL:HR:2014:1680 (nieuwsbrief juli 2014).

omstandigheden niet een nieuwe beschikking zou mogen geven op basis van het eerdere, door de uitleveringsrechter toelaatbaar geachte uitleveringsverzoek. De voorzieningenrechter stelt vast dat de brief geen uitsluitel geeft over de vraag of de CIA, de Amerikaanse geheime dienst, betrokken is geweest bij de aanhouding in Pakistan. Van belang is dat vast komt te staan welke rol de CIA bij de aanhouding in Pakistan heeft gespeeld. De onderzoeksplicht van de Staat moet mede daarop gericht zijn. Bovendien kan uit een recent openbaar gemaakt [CIA-rapport](#) worden afgeleid, dat in de relevante periode een nauwe samenwerking tussen de Amerikaanse en Pakistaanse geheime dienst heeft bestaan. De mogelijkheid is denkbaar dat de CIA destijds aan de Pakistanen een verzoek tot aanhouding van Sabir K. hebben gedaan. In dat geval zouden de VS de foltering hebben bewerkstelligd, aangezien zij wisten of hadden moeten weten dat foltering het vrijwel onmiddellijke gevolg van die aanhouding zou zijn. De voorzieningenrechter komt op basis van het voorgaande tot de conclusie dat, de geconstateerde onzekerheid over de mogelijke betrokkenheid van de VS bij de foltering nog altijd onvoldoende is weggenomen, ondanks de brief. De voorzieningenrechter ziet geen aanleiding de Staat in de gelegenheid te stellen nader onderzoek te verricht, onder meer omdat de Staat daartoe geen aanbod heeft gedaan. Uitlevering van Sabir K. aan de VS wordt thans onrechtmatig geacht. Het primair door Sabir K. gevorderde verbod om hem aan de VS uit te leveren wordt toegewezen.

januari 2015

KORTE SIGNALERINGEN

Wet en regelgeving, Memorie van toelichting en Concept regeling wetsvoorstel van het recht op een eerlijk proces, Minister-President, Minister van Algemene Zaken, Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, en Minister van Veiligheid en Justitie, 25 augustus 2014.

[Memorie van Toelichting](#)
[Concept wetsvoorstel](#)

Trefwoorden: recht op een eerlijk proces, fundamentele grondrechten, artikel 6 EVRM

januari 2015

Artikel, N. Gloudemans-Voogd, 'Combineer recht op eerlijk proces met constitutionele toetsing', *Advocatenblad*, 29/12/2014.

[Artikel](#)

Trefwoorden: recht op een eerlijk proces, Grondwet

januari 2015

Artikel, V.H. Glerum, 'De balans van tien jaar Europees aanhoudingsbevel: efficiency en rechtsbescherming in balans', *Nederlands tijdschrift voor Europees recht*, 2014, afl. 10, p. 332-341.

[Artikel](#)

Trefwoorden: Europees aanhoudingsbevel, Hof van Justitie, rechtsbescherming

januari 2015

Artikel, J. Boksem, 'Recht op toegang tot een advocaat in het strafproces', *Nederlands tijdschrift voor Europees recht*, 2014, afl. 10, p. 342-351.

[Artikel](#)

Trefwoorden: Richtlijn 2013/48/EU, consultatierecht tijdens het politieverhoor

januari 2015

Artikel, F.P. Ölçer, 'Waarheidsvinding in de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens', *Strafblad*, 2014, afl. 6.

[Artikel](#)

Trefwoorden: Waarheidsvinding, eerlijkheidsnotie, bewijsvoering

januari 2015

Artikel, 'Gerechtshof: Advocatenwet kan vrijheid van meningsuiting advocaat beperken', *Advocatie.nl*, 06/01/2014.

[Artikel](#)

Trefwoorden: vrijheid van meningsuiting, Advocatenwet, artikel 10 EVRM

januari 2015

Artikel, C. Prins, 'EU ♥ EVRM?', *NJB* 2015/1, afl. 1.⁴

[Artikel](#)

Trefwoorden: Hof van Justitie EU, Europees Hof voor de Rechten van de Mens, Verdrag van Lissabon, EVRM

januari 2015

Artikel, 'Fighting terrorism at EU level, an overview of Commission's actions, measures and initiatives', *European Commission*, 11/01/2015.

[Artikel](#)

Trefwoorden: EU, terrorismebestrijding, Europese commissie

januari 2015

---

⁴ Zie voor het advies van het Hof van Justitie met betrekking tot het Ontwerpverdrag over toetreding van de EU tot het EVRM de nieuwsbrief van december 2014.

Artikel, N.C. Laatsch, 'EHRM over post Van der Velden jurisprudentie TBS-verlenging', *Strafbureau LOVS*, 16/01/2015.

[Artikel](#)

Trefwoorden: EHRM, TBS-verlenging, artikel 5 EVRM

januari 2015

Jurisprudentie, Parket bij de Hoge Raad 20 januari 2015, ECLI:NL:PHR:2015:8, ECLI:NL:PHR:2015:9 en ECLI:NL:PHR:2015:10 (concl. A-G Hartevelde).

[Conclusie A-G](#)

Trefwoorden: ne bis in idem-beginsel, artikel 68 Sr, alcoholslotprogramma

januari 2015